

Universitetsbibliotekens funktion som vetenskapligt bibliotek för medborgarna är hotad!

De finländska universitetsbiblioteken har en viktig roll när det gäller att säkra högskoleväsendets samhällsuppgift: eftersom de är tillgängliga för alla bidrar de till livslångt lärande bland medborgarna och ger dem tillgång till vetenskapligt material. Tryckt material kan lånas på biblioteken, och avtalet för digitalt material innehåller ett villkor som gör det möjligt att använda materialet lokalt i högskolebibliotekens lokaler. Tillgången till universitetsbibliotekens vetenskapliga material och arbetslokaler är viktig även för den inhemska facklitteraturen: biblioteken är de facklitterära författarnas arbetsrum. Tillgängligheten innebär också att de allmänna biblioteken kan låta de vetenskapliga biblioteken ansvara för att anskaffa vetenskapligt material och för att göra materialet tillgängligt.

Utmärkande för universitetsbiblioteken är att de utnyttjas flitigt även av andra än universitetens egna användare. Bibliotekens material och lokaler samt personalens sakkunskap utnyttjas av medborgare, företag, företrädare för den offentliga förvaltningen och studerande vid olika läroanstalter. Universitetsbiblioteken erbjuder därmed alla befolkningsgrupper viktig tillgång till kritisk och vetenskapligt underbyggd information.

De nedskärningar som på senare tid har drabbat universiteten och som har riktats mot stödtjänsterna har försämrat universitetsbibliotekens möjligheter att betjäna hela samhället. Material- och personalnedskärningar samt förkortade öppettider avspeglas i servicenivån och i bibliotekens förutsättningar att hjälpa medborgarna att få tag i kritisk information. Utomlands är dörrarna till universitetsbiblioteken ofta stängda: endast den egna organisationens studenter och forskare har tillträde till dem.

Den största utmaningen är att man även vid universiteten har börjat smyga in en diskussion om avgifter. Detta kan leda till en utveckling där det för andra än de egna studenterna och forskarna införs gränser eller avgifter för användningen av de vetenskapliga bibliotekens tjänster. Detta skulle innebära att en viktig tjänst i informationssamhället inte längre är tillgänglig för allmänheten. En annan följd skulle vara att de allmänna biblioteken blir tvungna att satsa kraftigt på att öka sitt vetenskapliga kunnande och på att anskaffa vetenskapligt material till sina samlingar.

En viktig byggsten i det finländska samhället har varit vetenskapligt underbyggd information och gratis tillgång till vetenskapliga kunskapskällor för alla medborgare. De finländska biblioteksöreningarna och Finlands facklitterära författare rf framhåller vikten av att Finlands regering inte glömmer bort universitetsbibliotekens betydelse som samhällspåverkare och spridare av vetenskaplig, väl underbyggd information till alla medborgare. I och med att vetenskapen digitaliseras betonas bibliotekens roll ytterligare – Finland har inte råd att förlora detta kunskapskapital genom att bryta ner tilldelningen av resurser till biblioteken och försämrade deras verksamhetsförutsättningar. Det vetenskapliga biblioteket är universitetets nyskapande hjärta!

Helsingfors 14.3.2016

Rauha Maarno, verksamhetsledare, Finlands biblioteksörening

Jukka-Pekka Pietiäinen, verksamhetsledare, Finlands facklitterära författare

Jarmo Saarti, ordförande, Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund

Karolina Zilliacus, ordförande, Finlands svenska biblioteksörening